

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De multiplici qua aduersarij nos tentant. Cap. 9.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

hac occasione stimulum carnis tentantis sentiret, obuium habuit sanctum Iohannem Baptistam, qui in visione illi apparens, ter ipsum signo crucis signauit, & statim dixit: Crede mihi, presbyter Conon, volebam te pro hac pugna mercede donari, sed quia non vis, ecce abstuli à te hoc bellum, mercede autem huius operis carebis.] Tentatio ergo coronam parat, quæ soli victoriæ promissa est, hanc autem quis sine pugna obtinebit? Certè nullus: vt enim dixit Leo Papa: Nulla sunt enim sine tentationum experimentis opera virtutis, nulla sine perturbationibus fides, nullum sine hoste certamen, nulla sine congressione victoria. Vita hæc nostra in medio insidiatorum, in medio præliorum est; si nolumus decipi, vigilandum est, si volumus superare, pugnandum est.] Tentatio cursus est, quem qui diligenter confecerit, ad mercedem destinatam perueniet.

Has omnes utilitates & alias innumeras, quæ passim à patribus explicantur, virtute tentatis affert, sed tentatio victa, & per gratiam Domini proculcata: nam si nos tentatione illidamur, non hæc bona, sed opposita mala consequemur. Tentatio enim vincens & turpans animam, non eam illuminat, sed obscurat: non purgat, sed fœdat: non fidelem Deo, sed infidelem monstrat: non præseruat, sed in malum præcipitat: non fiduciam in Domino, sed desperationem immittit. Tentatio, quæ animam superat, segnitiam efficit, non feruorem infundit: pusillanimitatem, non humilitatem affert: pudorem, non amorem accendit: egestatem, non diuitias operatur: vitia, non virtutes notificat. Hæc non facit nos magnos, sed ostendit fidelitatem & amore pusillos: non Deum glorificat, sed ad indignationem prouocat: non Christo à quo discedimus, sed diabolo, quem peccando imitamur, assimilat. Hæc tandem animam peccantem cõtristat, alios casum scientes scandalizat, & præripit promissam victoriæ coronam. Quod si quis aliquam utilitatem ex tentatione eum vincente, decerpit, non eam peccatum confert, quod malum est & fons omnium miseriarum, sed Dominus, qui summè bonus est, & ex malis bona elicit, ex casu nostro occasionem capiat, vt sicut nos pro bonis mala, ita ipse pro malis bona retribuat. O tu igitur, qui spiritualem vitam colis, & in cælum conuersatione pergis, & virtutis gustu delectaris,] confortare, & esto robustus,] vt in præmium victoriæ coroneris.] Ad hoc enim tentari permitteris, vt in hac vita prædictas utilitates capias, sine quibus vera virtus non subsistit, & vt in futura cum sanctis, & iustis hominibus tuarum victoriarum mercedem accipias. Intuere tentationem tibi permissam, vt beneficium Dei, & pro ea, tanquam pro beneficio gratias age, & eam diuina gratia adiutus, non in malum tuum, sed in profectum animæ victoria conuerte. Tunc intelliges illud: Transiuimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium; quoniam igni concupiscentiæ, & aqua despectionis probatus, & illo igne purior, & ista aqua humilior effectus in refrigerium, id est, in cordis latitudinem, extolleris.

De multiplici via, qua aduersarij nos tentant.

CAPVT IX.

DVæ sunt causæ, ob quas tentationis impulsu fœdamur: altera est defectus cognitionis, altera verò imbecillitas affectionis. Ille nos inficit, quia dum tentationem ignoramus, & bo-

A nam cogitationem esse putamus, illi absque metu contrahendæ perueritatis adhaerescimus; ista verò nos deicit, quia hosti potenter irruenti nequaquam resistimus. Huic postremo malo satis in superioribus consultum est, quæ omnia ad hoc tendunt, vt affectum aduersus insultus aduersariorum roborent; nunc primò nostrorum casuum fonti, scilicet ignorantia prospiciendum, quam multiplicium tentationum, quæ animam profectu spoliare solent, declaratio repellat. Ac primò septem viæ, aut rationes tentandi aperientiæ sunt, quibus aduersarij nos aggrediuntur, & vniuersa tentationum genera comprehendunt. Diabolus enim, & alij hostes nostræ salutis, vt Ricardus Victorinus, & Dionysius Richelius contemplati sunt, primò nos tentant tentatione importuna; secundo tentatione dubia; tertio tentatione subita; quarto tentatione occultas; quinto tentatione violenta; sexto tentatione fraudulenta; septimo tentatione perplexa. Hæcque virtute Domini superandas pollicetur Regius vates, dicens: Scuto circumdabit te veritas eius; non timebis à timore nocturno. A sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris: ab incursu & dæmonio meridiano. Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis.] Ab his quidem tentationibus liberamur, dum notione earum imbuiamur, & diuina virtute protegimur. Lux ergo nunc cælestis assultat, & harum tentationum qualitates aperiat, & ex luce ad calorem, id est, ex cognitione ad pugnandi dexteritatem procedens, nos perfecte diuina virtus erudiat. Tunc sanè sciemus, quoniam septies in die cadit iustus & resurgit: quia saltem in rebus leuibus sæpe hac multiplici tentatione ligatur, & potentia cælestis virtutis erigitur. Tunc quisque propter septemplacem liberationem dicit: Septies in die laudem dixi tibi, propter iudicia iustitiæ tuæ.] Verè enim iudicia sunt iustitiæ simul & benignitatis, si hostis iniuste animam impetens, iuste cadat, & si anima miserabiliter patiens, benigne se liberatam intelligat. Vt experiatur illud, quod sibi dictum est in Iob: In sex tribulationibus liberabit te, & in septima non tanget te malum.] Nam septem istæ tribulationes, septem prædictæ tentationes sunt, à quibus nos diuina misericordia, si volumus, adhibitis auxiliis, puros illibatosque custodit.

D Prima igitur tribulatio siue tentatio, quæ importuna dicitur, illa est, quam à memoria nostræ oculis amouere vix possumus, sed semel amota, iterum ad animam redit, & pene omni hora ipsam inquietare non desinit. Talis esse solet in multis tentatio inutilium cogitationum, quæ in omni loco & tempore, & in quacumque occupatione constitutis inuerecundè se ingerunt, & mentis puritatem impediunt. Iam præueniunt rei concupitæ præsentiam, iam sub rei præsentia exacuunt concupiscentiam, iam subtracta rei præsentia ipsius absentis recordatione molestant. Et sicut acuta, & continua febris omni hora membra depascit, & corpus huc illucque mouet, & nunquam manere permittit; ita tentationis importunitas omnes studiosas actiones, tanquam spiritualis vitæ membra discindit, & miseram animam à tranquillitate diuellit. Quam tentationem sanctus Iob pulchre describit, cum ait: Lapidem excavaunt aquæ, & alluione paulatim terra consumitur; & homines ergo similiter perdes.] Quid durius lapide: Quid mollius aqua? Et tamen dura molli saxa cauantur aqua: Quia videlicet importuna tentatio, hæc nil violentiæ habeat, per importunitatem vincit, & robustam mentem ad prauitatis consensum illidit. Et, vt Gregorius ait, paulatim venit in mentem, & resistentem

animum

Leo ser. 1.
Quadrages.
ges.

VIX

Dani. 10.
19.

Psal. 65.
12.

Ricard. in
Psal. 90.
Dionys. li.
de remedijs
tentationis. art.
8.

Psal. 90.
5. 6. 7.

Prou. 24.

n. 16.

Psal. 118.
n. 104.

Iob 5. n.
19.

Iob 14.
19.

Greg. 12.
mor. c. 13.

3. Reg. 11.

Psal. 139.

3. Psal. 55.

2.

Iob 20. 2.

Psal. 106.

40.

3. Reg. 18.

21.

animū lenibus suggestionibus inficit; & omnes in eo vires iustitiae, nō nimitate sua, sed assiduitate consumit.] Annon Salomon omnium hominum sapientissimus, hac fuit tentatione consumptus, qui consuetudine mulierū assidua mentē à suo creatore seiunxit, & ad consummatam perfidiam devenit: Ita multi tentationis alicuius importunitate mollescunt, & molles effecti à proposito amatae puritatis desciscunt. Qui cum se vident ob ignominiosum casum reprehensi, nō suae pusillanimitati, sed demonis importunitati tantum malum ascibunt. Dicuntque: Cogitauerunt iniquitates in corde; tota die constituebant praetia.] Itemque & illud: Quoniam concitauit me homo: tota die impugnans tribulauit me.] Quasi aduersus aliquid impugnationem, scutum veritatis desciceret, & non nos diuinā etiam protectionis assiduitas solidaret. Si tentatio importuna vndique nos cingit, & non tam robore, quam importunitate circumdat, animaduertamus nos etiam esse veritatis scuto circumdatos, quae illam importunitatem, demonis impugnationem esse manifestat. Optimum scutum veritatis, quo si vbiq; tentamur, vbiq; de tentatione monemur, vt molestiam illam sensibus internis obiectam, musculam morientem esse scientes, à sacrificio mentis nostrae, manu discretionis abigamus.

Secunda tentatio, & dicitur dubia, illa est, quae ita animum ambiguitatis nubilo inuoluit, vt quid faciendum, aut quid fugiendum sit tenere omnino non possit. Saep̄ enim ex defectu luminis de rebus ad nos pertinentibus dubitamus, & malum quod futurum non est, tanquam iam imminens pertimescimus. Et sicut, cum nocte modico lunae, & stellarum lumine adiuti aliquid cernimus aliud esse, quam est, decepti iudicamus, & arborem cominus positam hominem ad nos venientem, rupem verò immotam feram esse in nos irruentem timemus: ita profusus animus quasi tenebris obuolutus corporis afflictionem suauißimos fructus ferentem, hostem putat, & illam nihil mali afferentem, nocuam, & salutū ad feruendum Domino necessariae aduersantem existimat. Lascia igitur carnis desideria afflictionem corporis petunt, & timores vani, consociendi corpus eandem afflictionem auertunt, vnde homo quasi in biuio positus anceps est, quò vadat, & merita perdit, nesciens quò se vertat. Euenitque illi, quod est in libro Iob:

Cogitationes meae variae succedunt sibi, & mens in diuersa rapitur.] Iam enim ob amorem profectus in salubriorem partem inflectitur, & carnem castigare cogitat; iam vanus timor insurgens flagellum de manu praeripit, quo hostis feriendus esset, & bonum conceptum exequi verat. De quibus cogitationibus, & illud intelligi potest: Effusa est contemptio super principes, & errare fecit eos in inuio, & non in via.] Sanè principes isti nunc sint internae mentis cogitationes ac deliberationes, quae nostris affectibus dominantur, & virtutum aciem aduersus hostilem vitiorum exercitum instruant & ducunt. Contemptio autem super principes istos effunditur, cum deficiente lumine in varias sententias distracti, quid faciendum sit, non inueniunt, & dum isti sententiam aliorum impugnant, ad inuicem se contemnunt. Qui prius errant in via, dum rationem exercenda virtutis inuenire nesciunt, & postea errant in inuio, quia peccata quibus illigantur, non aduertunt. Hac tentatione pulsati ad modum claudorum ambulat, qui cum ad bonum audent, fortiter vnum pedem figunt, cum verò retrocedunt, altero claudicantis effugium expriment. Quibus conuenit illud Eliae: Vtque quo claudicatis in duas partes? Nunc enim in ferream proplanda conscientia instimulante

A] propendent, nunc in reporem vano timore perturbante declinant. Sed non sumus iam paruuli fluctuantes, nec circumferamur omni vento doctrinae, nec timeamus à timore nocturno, quem Dominus, nisi proterui esse velimus, veritate discit, & quam puerilia & vana sunt, quae timemus, ostendit.

Tertia tentatio subita est, quae repente irruit, & nostram considerationem praue nit, & priusquam nobis consulamus, cor mortis telo transfigit. In quam tentationem saepe incauti & incircumspecti solent incidere. Dum enim sine vilo timore omnia lustrant, domosque alienas sine praecautione penetrant, prius se in praecipitium prauae actionis, aut prauis consensibus praecipitatos vident, quam decipulam sibi à diabolo paratam aduertant. Excusant se miseri iam decepti verbis illis Ieremiae: Velociores fuerunt persecutores nostri aquilis caeli: super montes persecuti sunt nos, in deserto insidiati sunt nobis. Nam, & si (inquiunt) sollicitudines nostrae, quibus propriam salutem operabamur, aquilis possunt comparari, adtersatij tamen velociores exiterunt, qui in montibus, in vuluum alienorum aspectu, ex quo nihil mali suspicabamur, & in locis occultis, quos bona intentione ingressi sumus, nos imparatos vulnerarunt. Sed immerito infelices curam suae salutis cum aquila conferunt, quae non more aquilae pericula eminens posita videt, immò ad modum noctuae, tendiculum ante oculos iactam videre & declinare contempsit.

Parant aduersarij tui, (ò vitæ spiritualis cultor) sagittas suas, (id est subitas tentationes) in pharetra, vt sagittent in obscuro rectos corde, & tu non vereris occulta perere, abscondita penetrare, & sine socio, sine teste in loca te occasionibus plena concitare? Aduerte quia à tentatione subita in die irrupente, id est, à te non quaesita, sed vltro se ingerente, Dominus se tibi liberatorem promisit. Scuto, inquit, circumdabit te veritas eius, non timebis à timore nocturno. A sagitta volante in die. Si verò tu sagittam, id est, tentationem subitam non in die, non in luce, non in bono opere occupatus sustines, sed in nocte, & in occasionibus peccandi positus liberer expectas, non mirum si scutum veritatis non te defendat, & à sagitta vulnereris. Fuge igitur occasiones peccandi, ne diabolus subito insurgens te praecoepet, & gratiam perdas, dum incaute tuam voluntatem explas.

Quarta tentatio occulta est, quae ita latenter ingreditur, vt in rebus agendis vel vitandis, quae magnam diligentiam poscunt, magnam negligentiam inducat. Haec rem perniciosam ad considerationem non affert, ne omnino respiciatur, aut ne debita solitudine reiciatur. Haec rem optimam, & magni momenti indiscussam relinquit, vt cursum, & festinanter, & cum magnis imperfectionibus executioni mandetur. Illi autem vi huius tentationis illiduntur, qui fratrum nomen denigrant, qui suis dictis & factis alios scandalizant, qui similia mala perpetrant, & nunquam corriguntur, quia nunquam sua mala considerant. Illi etiam, qui rebus magnis, aut diuini cultus, aut gubernationis aliorum addicti sine debita cura, & diligentia eas peragunt, quia obligatione sui muneris non attendunt. Illi demum, quos diabolus commotis terrenis inescat, vt eorum suauitate hamum culpae deglutiant, & mortem, quam deglutiant, non sentiant. De qua tentatione Gregorius intelligit illud Iob: Abscondita est in terra pedica eius, & decipula illius super semitam.] In terra, inquit, pedica absconditur, cum culpa sub terrenis commodis occultatur. Inimicus quippe insidians ostendit humanae menti in terteno iuro, quid appetat, & occultat peccati laqueum, vt

E] eius

ephef. 4. 14.
Threno. 4. 19.
Psal. 10. 2.
Psal. 90. 5. & 6.
Iob 18. 10.
Greg. 14. mor. c. 7.

eius animam stringat: quatenus videat quid est, quod concupiscere valeat, & tamen nequaquam videat, in quo culpæ laqueo pedem ponat. Et tunc ab antiquo hoste super semitam decipula ponitur, quando in actione huius mundi, quam mens appetit, peccati laqueus paratur, quæ videlicet non facile deciperet, si videri potuisset.] Hunc ergo laqueum occultum ex triplici, quem assignauimus, fune contextum timebat Dauid, quando dicebat: Ab occultis meis munda me] Occultam enim, & à se non cognitam plagam timebat, qui iam in aliquo gradu virtutis positus, peccata manifesta refutabat. Timebat & Paulus: Nam nihil, ait, mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum.] Sanctus verò Iob remedium ad hoc malum vitandum exposcit. Quantas, inquit, habeo iniquitates & peccata: Scelera mea atque delicta mea ostende mihi.] Psalmista quoque, dum ait: Quoniam tu illuminas lucernam meam Domine, Deus meus illumina tenebras meas.] Et rursus: Illumina faciem tuam super seruum tuum: doce me iustificationes tuas.] Dominus enim tunc lucernam nostram illuminat, cum à scintilla discretionis nostræ quasi operientem cinerem excutit, & tenebras nostras illuminat, cum mentem ignorantie suorum peccatorum cæcam, ad lucem scientiæ conuertit: & faciem suam detegit, cum viam suarum iustificationum ostendit. Qui & nostris deprecationibus prouocatus medicinam huius morbi pollicetur, dicens: Scuto circumdabit te veritas eius, non timebis à timore nocturno. A sagitta volante in die: à negotio perambulante in tenebris.] Totum namque hoc negotium occultæ tentationis in tenebris agitur, quia in caligine & ignorantia mentis obruditur, à quo tamen homo scuto veritatis, quæ lux est, omnes tenebras discutiens misericorditer liberatur. Nam si vsque ad aduentum iudicis in tenebris maneat, & sine occultorum grauium pœnitentia decedat, frustra in alia vita ad lucem cognitionis euigilat.

Quinta tentatio violenta est, quæ aded fortiter & acriter impugnat, vt ab humana imbecillitate superari vix possit, nisi abundantissima gratia huiusmodi impugnationi resistat. Hanc passi sunt martyres tormentis, & morte ad deferendam fidem adacti. Hanc expertus est Beatissimus pater Benedictus, tam acerbis carnis stimulis agitur, vt necesse fuerit ad spinas, & tribulos, & ad remedia infueta confugere, & carnis prurium sanguine ex vulneribus erumpente suffocare. Quod si ad sacras litteras oculos conuertamus, non paucos ex viris iustis hac tentatione pulsatos cognoscemus. Nonne Paulus de hac tentatione conqueritur? cum ait: Supra modum grauari sumus, supra virtutem, ita vt tæderet nos viuere.] Et sanctus Dauid hanc eandem sentiebat; Ecce, inquit, ceperunt animam meam, irruerunt in me fortes.] Patientem quoque Iob similis tentatio pulsabat. Ait enim: Quasi rupto muro, & aperta ianua irruerunt super me, & ad meas miseras deuoluti sunt.] Nam sicut rupto muro, & aperta ianua ciuitatis, vix superest spes euadendi; ita hominis penè virtute sublata, & irruentibus hostibus, difficile est se in innocentia continere. At ille qui ostendit negotium perambulans in tenebris, etiam [ab incurfu,] & tentatione violenta nos liberat. Quæ optimè incurfus vocata est, quia nequaquam hostis in hostem eminus conspectum, nisi impetu incurrit: & potius sibi ipsi fuga confuleret, nisi putaret se posse violentia superare. Liberat igitur ab ea: quoniam si fortis est, qui in nos irruit, fortior est, qui nos defendit, & si quasi violententer trahimur ad consensum peccati, potentissime

A ad sustinendum sensum, & negandum consensum adiuuamur.

Sexta tentatio fraudulenta est, quæ animum decipit, & diuersis modis veritati intentum in errore pertinaciter figit. Sed quis has dæmonis fraudes enarrare sufficit? Primò enim malum sub specie boni cooperit, & bibendum venenum sub colore vini flauo & exhilarantis inducit. Iam animarum luca promittit, & inermes & imparatos ad bellum exire compellit. Iam in alio loco, aut in sublimiori statu, maiora spiritualis profectus augmenta proponit, & eurrantem ascendere in barathrum fœcordiæ deicit. Iam sub desiderio exercendi talentum, ambitionem sub prætextu zeli, Prælatorum cõtempnent, & maiorum detractiones suadet. Quid aduersus alios faciat, inquit Bernardus, quos videt omnino diligere iustitiam, & odisse iniquitatem? Quid nisi vt iniquitatem palliet virtutis imagine? Quos enim perfectos boni nouerit amatores, malum eis sub specie boni non mediocriter, sed perfecti persuadere conatur, vt citò consentiat, qui magnopere diligit bonum, & facile, qui currit, incurrat.] Hæc est via, quæ (iuxta Salomonem) videtur homini iusta, nouissima autem eius deducunt ad mortem.] Hæc est lingua illa dolosa, pro qua amouenda Psalmista deprecatur: Domine libera animam meam, à labiis iniquis & à lingua dolosa.] Lingua sanè plena fraudis & doli est tentatio hæc, quæ, sicut iniustus venditor, mendacium pro veritate diuendit. Discamus, inquit Ambrosius, tentamenta diaboli plena esse mendacij. Vix enim vnum verum videtur ex iis, quæ pollicitur est, reliqua falsa composuit. Quod Eua tentatione confirmat, quam hostis ad transgressionem præcepti amore deitatis adegit. Vt videlicet sciamus, quod ipse subdit, non facile, nisi quod diligenti pertractauerimus, quod interiore probauerimus affectu, ad opus aliquod esse sumendum. Deinde alia fraus dæmonis est, quod aliquando mentis oculos cæcat, vt hominem in peccata deiciat: aliquando prius appetitum inquietat, vt insurgente passione, velut quadam nube oculos internos occludat. Illud Gregorius in Samone signatum existimat, cui Allophyl prius [oculos eruerunt,] & postmodum molæ deputarunt. Itud verò in Sedechia, cuius filios Nabuchodonosor ipso præsentente sustulit, & [oculis filijs] oculos] miseris patris effodit. Sic prorsus fraudulenti hostis nos capere nititur, nunc priuatione lucis, nunc ablatione feruoris, vt mens soli considerationi intenta per tepiditatem cadat, & solis affectibus occupata, per defectum lucis in scopulum iniquitatis impingat. Tertiam quoque fraudem adiciamus, qua solet sensus decipere, & conuenientibus obiectis emollire, vt mens suauibus sibi nexibus capta, & quasi dulci somno soporata, minimè tentatori spolianti resistat. Nam tela dæmonis, inquit Leo Papa, non sunt aspera corporis sensibus, sed nimium carni, vt animæ noceant, blandiuntur. Trahunt oculos ad varias tentationes, vt de mundi pulchritudine, aut concupiscentia accendantur faces, aut superstitio-nium gignantur errores. Insidioso etiam sono, & mollibus ictibus pulsatur auditus, vt animi soliditas illecebrosa modulatione soluatur, & lethali consuetudine suauitatum incauta, & parum sobria corda capiantur.] Hæc Leo. Sed quid ego? Nunquid existimo vniuersos diaboli dolos posse detegi, & à me breui charta circumscribi? Ab his igitur superfedendum est, ne aut lectorem innumeris suorum hostium fraudibus legendis oneremus, quas patres, (præsertim magnus Antonius) variis locis exposuerunt, aut nos aliquid supra vires præsumamus. Sed certè vniam

C

D

E

Psal. 18. 13.

1. Corin. 4. 4.

Iob 13. 25.

Psal. 17. 29.

Psal. 118. 135.

Psal. 99. 5.

Greg. 2. mor. c. 2.

2. Corin. 1. 8.

Psal. 58. 4.

Iob 30. 14.

Psal. 90. 6.

Bern. ser. 6. in Psal. qui habita.

Prov. 14. 12. Psal. 119. 2.

Amb. lib. de pas. rad. fo. c. 13.

Gen. 3. n. 5.

Greg. 7. mor. cap. 13. Iudic. 16. 21.

Ieremia 39. 6. 7.

Leo ser. 4. de ieiunio sept. mensis.

Resort Athanasius in vi. sermo nem eius.

Gregor. 3.
mor. c. 16.

Iob 2. 5.

Bern. ser.
64. in
Cant.

Psal. 90.
n. 6.

Bern. ser.
33. in
Cant.

Psal. 68.
15. & 16.

Matt. 24.
n. 3.

2. Cor. 7.
5.

Iudith
12. 17.

Psal. 90.
n. 7.

Iob 30.
17.

non præteribo, quam Gregorius his verbis explanat. Sæpe antiquus hostis, postquam menti nostræ tentationum certamen inflixerit, ab ipso suo certamine ad tempus recedit, non vt illatæ malitiæ finem præbeat, sed vt corda, quæ per quietem secunda reddiderit, repente rediens, facilius inopinatus irrumpat. Id sanè in Iob videmus impletum, quem prius diuitiis spoliavit, filius orbavit, postea verò ad carnem plagis conficiendam expetuit. Nec enim cessat aliquando, quia cesset eius odium in nos, sed quia dum cessat, mentem securam reddit, vt tentationis oblitam acrius impugnet. Ecce vulpes paruulas, id est, tentationes fraudulentas, quæ (auctore Bernardo) demoliuntur vineas, quæ non tam occidendæ, quam capiendæ, id est, detegendæ sunt, quoniam eo ipso quòd cognoscuntur, paruo negotio eliminantur. Ecce fraudes dæmonis, à quibus etiam Christus scuto veritatis non liberat, quo etiam à dæmonio meridiano protegimur. Dæmonium enim meridianum, vt etiam Bernardus annotauit, est tentatio sub specie boni, aut quælibet tentatio fraudulenta, quam verus meridianus oriens ex alto deuincit, dum lucis sua verum aperit, & falsum conuincit & prodit.

Septima tentatio perplexa est, quæ sub vno eodemque tempore multis, variis, & pene contrariis vitis impugnat, vt miser animus vndique bellis cinctus, vnde vni acrius resistere nititur, inde in aliud, quod non timebat, luctuosa collisione labatur. Est hæc tentatio sicut ex contrariis ventis orta implacabilis, & sæua tempestas, quæ solet momento nauim absorbere, & factò in mari quasi vndarum hiatu, fluctuantem cymbam in ima demergere. Ita profus anima oppositis impugnata vitis, & ad contraria peccata vehementer impulsâ, mirum est si naufragium effugiat, & non in profundum alicuius peccati descendat. Hanc quidem tentationem præuidebat Dauid, cum dicebat: Eripe me de luto vt non infigar: libera me ab his, qui oderunt me, & de profundis aquarum. Non me demergat tempestas aquæ, neque absorbeat me profundum, neque vrgat super me puteus os suum. Solent enim aliquando viatores in loca cænoſa nescientes incurtere, & ita cæno & luto vnde quaque circumdari, vt omnino nesciant, quâ possint sine casu ad terram solidam deuenire. Sic Propheta vndique luto tentationum obſessus, postulat ab eo eripi, qui solus fuit potens Petrum penè submersum, ab aquarum vorticibus liberare. Paulus autem expertus est eam, nam & ait: Nam & cum venissemus in Macedoniam, nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribulationem passi sumus: foris pugna, intus timores. Vide perplexitatem eius, qui foris non vna pugna, sed multis variisque pugnis, & intus non vno timore, sed multiplicibus timoribus vrgebatur. Non tamen deseruit iustum Deus. Vnde subdit: Sed qui consolatur humiles, consolatus est nos Deus. Et vt hunc non deseruit, ita neminem [in se sperantem derelinquit.] Immo se affuturum pollicetur, dicens: Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis. Si enim in aduersitate positos nos mille tentationes infestent, & in prosperitate collocatos decem millia tentationum insurgant, ille nobis aderit, ille nos tuebitur atque defendet, qui scit aduersis deprimentibus per patientiam mederi, & prospera per superbiam efferentia multiplicitate humilitatis occasione superare. Si [nocte] huius vitæ [os] nostrum, id est, robur mentis [perforatur] doloribus, & hostes, [qui nos comedunt] atque dilacerant, [non dormiunt], neque quiescunt. Si in multitudine eorum consumitur vestimentum nostrum, illud scilicet quo anima ope-

ritur ex multiplici virtute contextum, & quasi capiti tunica succinxerunt nos, vt pene suffocati clamare ad Dominum, & auxilium poscere nequeamus, necdum deponendus est animus, quia liberator noster [effundet fraxeam] potentie suæ, quam habebat veluti vagina conclulam, & concludet atque obſidebit eos, qui omni ex parte obſidebant nos. Eos inquam obſidebit, vt perdat, vt procul à nobis arceat, & vt saluator noster effectus, certissimam victoriam citò affuturam promittat.

Ad hanc septemplex tentationem possumus vniuersas tentationes siue mundi, siue diaboli, siue carnis reuocare, aut enim tentatio sine cessatione impugnat, & importuna est: aut ambiguitatem rerum agendarum, vel omittendarum inducit, & dubia est: aut repente irruit, & subita est: aut negligentiam in rebus magni momenti gignit, & occulta est: aut omnes vires humanas abſumit, & violenta est: aut sub specie boni, vel alia ratione seducit, & fraudulenta est: aut ex variis & oppositis impugnationibus constat, & perplexa est. Et de quolibet peccato potest vno ex his modis fortis, vel omnibus simul noster aduersarius tentare, & nunc quasi vno armorum genere aduersus nos agere, nunc verò arma vniuersa miscere. Quibus tamen omnibus repellendis vnum scutum veritatis sufficit, quæ mentem erudit, & vnum auxilium diuinæ gratiæ, quæ eandem iam veritate eruditam roborat, & ad resistendum inflamat. Si diabolus ad vnum peccatum, vt ad immoderatam iram, subito moueat, & importunè instet, & violentè accendat, & resistendi negligentiam generet, & malitiam indignationis inuoluat, & prætextu zeli defendat, & varias tentandi artes immisceat, vna gratia, quæ constans est contra importunitatem, certa contra dubietatem, prouida contra repentinum insultum, diligens contra negligentiam, robusta contra violentiam, clara contra fraudulentiam, & virtute multiplex contra perplexitatem, potest hos omnes conatus euertere, & nos ab omni casu liberare. Adsit mihi Dominus potentia gratiæ suæ, quia si constant aduersum me castra, non timebit cor meum; si exurgat aduersum me prælium, in hoc ego sperabo. Omnia tentationum bella, & omnes aduersarij, vt me conterant, potenter insurgant, nam hoc auxilio sultus, delebo eos, vt puluerem terræ, quasi lutum platearum comminuam eos atque confringam. Nam & Dominus ob id multa bella nos molestare permittit, vt multa merita conquiramus, & multiplices in suo regno, corona donemur.

De generalibus remedijs tentationum.

CAPVT X.

GENERALES tentandi rationes generalia remedia sequantur, vt aciem hominum omnibus machinis ad nocendum instructam fortior, & paratior cumulus remediorum excipiat. Quæ generalia dicuntur, non quia ipsa specialia non sint, satisque ad resistendi opus accommodata; sed quia cuilibet tentationi depellendæ deseruiunt, & nulla est tam noua, aut peregrina tentatio, cui non faciliè aliquod ex subiunctis remedijs obſistat. Licet autem eadem ferè sint remedia curandarum tentationum & pellendorum vitiorum, & de his supra non pauca dixerimus, hæc tamen iam dicta, aut omnino prætermittentes, aut breuissimi me attingentes, ad alia, quæ commemorata non sunt, exponenda festinabimus. De

Psal. 34.

Psal. 26.

2. Reg. 22. 43.

his